

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Vita Spirituali, Eivsqve Perfectione - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1611

De Sex aliis vitae spiritualis coniecturis. Cap. iv.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77833](#)

De sex aliis vita spiritualis coniecturis.

C A P V T . I V .

Vm vita spiritualis gratiae, ut quedam similitudo Dei, quā homo percipiat, ostēsione quoque sua naturae, Deo filialis inuenitur. Sicut enim Deus in hac vita, neque penitus nobis innoescit, (vt ait sanctus Ioannes Damascenus) neq; penitus à nobis ignoratur, sed per speculū, & anīgma cognoscitur] ita vita gratiae iusti, neq; omnino cognoscit, nēque vero penitus nesciunt, sed verissimilibus rationibus sibi inesse coniectant. Quarum alias explicauimus: & ad alias modò ostendendas pergamus.

Septimum ergo gratiae indicium est, latititia, atq; gaudium; non quidem illud inane, quod de rebus cœdatis cōcipitur, cuius extrema luctus occupat, sed verū, ac de cœlestibus rebus adeptū, quod nō dolore, vel luctu, sed indeterminabilē letitia terminatur. Hoc gaudio, ita iusti animus adimpletur, vt manifeste videat gratiae & virtutis itinera tristia non esse, sed omnē mundi exultatione in superare. De hac enim gratia, quae vera sapientia est, illud dicitum existimo: Longitudo dierum in dextera eius, & in sinistra illius diuitiae, & gloria. Via eius via pulchra, & omnes semitiae illius pacificæ.] Ista omnia annorum diuinitas, opes incomparabiles, honores eximij, quid nisi gaudium efficiunt? Et via eius pulchra, vel (vt est in Hebreo) iucunda, ac pacis referata, quid nisi ipsam latitudinem, & exultationem præsignabunt? E contrario vero via peccantium complanata lapidis, id est (vt quidam exponunt) plena doloribus, durisque peccatorum operibus, & in fine illorum inferi, & tenebre, & poenæ. Sed clarissim Isaias hoc ipsum affirmit: Gaudium scilicet esse gratiae fructum, ac vita spiritualis effectum. Cū enim Domini voluntatem aperuerit, cuius impletione spiritualis vita comparatur, ita subiungit. Tunc nimirum, cū hæc voluntate fueris exequutus, delectaberis super Domino, & sustollā te super altitudines terræ, & cibabo te hæreditate Iacob patris tui.] Et quidē hoc ipsa ratio manifestat: si enim gaudium efficit præfentia tui amata, gaudient iusti, & spiritualiter viventes necesse est, qui Deum summè dilectū gratiae beneficio præsentem habent, suārumque mentium habitatorem (scilicet Christum). Itaque hoc gaudium sentientes, coquæ in Domino exultantes bene possint existimare, se vitam gratiae spirituali comparasse.

Octauum indicium est, Pax, illa scilicet pax exuperans omnem sensum, que tumultus & anxietates conscientiae sedat, somitum rebellionem comprimit, insultus dæmonis mitigat, carnis proterua spiritui subiungat, & admirabilem quamdam tranquillitatem ingerens, omnia vitiorum bella, clamoresque repellit. Cū enim Dominus in mentibus iustorum residens, iudicat gentes, & arguit populos multos, in quibus (vt inquit Cassianus) vniuersitas vitiorum figurata est, tunc iusti in signum interne pacis, quam possident, conflabunt gladios suos in vomeres, & lanceas suas in falcis: quia non leuabit gens contra gentem gladium, nec exercebuntur ultra ad præliū.] Quod quidem, & spiritualiter intelligi potest (inquit Hieronymus) quando omnis duritas cordis nostri, Christi vomere frangitur, & eradicantur spinae vitiorum, vt sementis sermonis Dei crescat in fruges, & postea labores manu nostrarum manducemus, quando venientes venient in exultatione, portantes manipulos suos.] Cū ergo anima vincendis tentationibus, & subiciendis conscientiam stimulis non multum intendit, quia iam omnes ferè sotipi sunt,

Damascenus.

Proph. 3.

Eccl. 21.

Isaie 58.

Philip. 4.

Casian. col. s.c. 16.

Isaie 2.4.

Hier. Ub. 1. in Isaie 6.2.

A sed in acquisitione virtutū, & sincerissima Domini dilectione occupatur, signum est sponsum adesse, animam amore complecti, anteque eam in suam amicitiam recepisse: in pace quippe factus est locus eius.] Et orietur in diebus eius, in quibus scilicet regnat per gratiam in anima, non solum iustitia, sed abundantia pacis,] qua ipsa iustitia, sicut causa ex effetu pandatur.

B Nonum indicium est, Contemptus facili, despiciētia terrenorum, fuga honorum, diuitiarum, & ac voluptatum, cœlestis patriæ, & perfectionis desiderium, & feruor, ac animi quies in exercitatione virtutum. Nam cor humanum sine amore, & delectatione esse nō potest, quare cœlestia amare, & in Dominō delectari conuinicit, qui mundum cum omnibus rebus mundanis detestatur. Sicut & ē contraria, qui immoderatē secularium amore tenetur, divini amoris manet ieiunus. Praeclarè enim dixit Gregorius: Esse quidem finis delectatione, anima numquā potest, nam, aut infirmis delectatur, aut summis. Et quād altiori studio exercetur ad summa, tantò maiori fastidio torpescit ad infima, quantumque acriori cura inardescit ad infima, tanto tempore damnabili frigescit a summis. Vtrique enim simili, & æquale fieri amari non possunt.] Qui ergo hæc terrena nō amat, amator videtur esse rerum caelestium, siquidē amore vacuus non valet persistere. Si de mundo fuisset (inquit Dominus) id est, similes iniquis, & peruersis hominibus, mundus, quod suum erat diligenter, quia vero de mundo non eritis, sed ego elegi vos de mundo, hoc est, ab iniquis vita & conuerstatione secessi, propterea odit vos mundus.] Vertamus igitur Christi Domini argumentum, & vitæ spiritualis indicium eliciamus. Si mundus ad iustos, & Dei amicos pertinet, illi profecto, quod suum erat, diligenter; quia vero ad eos mundana non pertinent, & à peccatis, & peccatorū somnitibus separari sunt, id est fontes peccatorum nō amant, & ex defectu huius amoris mundani, recte possunt existimare se pollere amore diuino.

C Decimum indicium est. Aut non timere mortem, sed eā æquo & alacri animo expectare, aut eā valde cupere, sicut rem desiderabilē, atq; pretiosam. Amicus enim est iudicis, qui iudicis occursu nō timet, & seruus fidelis est regis, qui regis conspectum non vereatur, & res creatas nō amat, qui eas in perpetuū defereret non exhorret. Quis dicat nisi amicus Christi?

D Cupio dissolui, & esse cum Christo?] Quis nisi verus amator Dei confidenter proferat: Coarctor autem à duobus, desiderium habes dissolui & esto cum Christo, multo magis melius, permanere autem in carne, necessarium propter vos.] Qui nisi socij fideles erit, similes servi expectantibus dominum suum, quādo reuertatur à nuptiis, vt cum venerit, & pulsauerit cōfestim, & sine timore aliquo aperiāt eū] Videmus in sæculo (inquit Ambrosius) innocentes latos ad iudicium festinare, odisse moras, celeritatē affectare indicium. Beatus itaque ille, qui cœlesti iudicij letus expectat, scit enim sibi regnum cœlorum, Angelorum consorium, coronam quoque bonorum repositam esse meritorum.]

E Undecimum indicium est, Conscientia propriæ testimoniorum, non increpantibus nos, neq; aduerlus aī quod graue peccatum oblatum. Nam conscientia motum impressum nobis Deus, vt prava reprehendat, iniqua corrigit, distorta dirigit, bona approbat, & ad meliora sēper instiget. Hæc sola iustitia, & morū rectitudine placare potest. Quam ob causam dixit Richardus Victorinus. Quietam conscientiam facit præteriorum malorum condigna satisfactio, & instantium malorum cauta prouidaque declinatio.

P.f. 75. 3.

P.f. 71. 7.

Greg. 18.
more. 8.Ioan. 15.
19.Philip. 1.
23.Luce 12.
36.Amb. in
Psal. 113
en diuid
Memor
sat indi
ciorum iace
runt, &c.Richar
dib. de ro
sco. secu
r. 1.

Quicunque itaque in domo manet, quem conscientia sua, nec de praeterita, nec de praefenti culpa remordet. Si ergo haec tam importuna accusatrix, & delicata nostrorum actionum inspectrix, nullius nos criminis arguit, nullum graue peccatum reprehendit, conjectura est, huiusmodi peccatum in nobis non inueniri. Quare meritò Paulus de isto testimonio gloriatitur, dicens: Gloria nostra haec est testimonium conscientiae nostrae. In hoc suam gloriam, & exultationem collocabat, non quod ab hominibus laudabatur, quorum arrestatio seipsum fallit, sed quod à conscientia sua, coram Deo non increpabatur, cuius testimonium communiter non errat. Et Iohannes: Charissimi, si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum, & quicquid petierimus, accipiemus ab eo, quoniam mandata eius custodiimus, & ea quae sunt placita eorum eo facimus.] Concipiamus fiduciam, quod Deo placemus, si cor id est, conscientia non reprehendat nos, non sane vanam & temerariam, sed verisimilem, & probabilem persuasionem fulcit. Et tandem Gregorius. Etsi omnes vituperent, liber est tamen, quem conscientia non accusat. Quia si omnes laudent, liber esse non potest, si hanc conscientia accusat.] Modestè tamen huic conscientiae testimonio fidendum est nobis, illud Pauli cogitantibus. Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc iustificatus sum.] Illud quoque Augustini. Debet quisque cum tremore exultare, quia donum Dei est, unde exultat, non meritum suum. Etenim sunt multi sibi placentes, & iustos se esse arbitrantur, & procedit aduersus illos alia pagina, dices: Quis gloriabitur castum se habere cor? Aut quis gloriabitur mundum se esse à peccato?] Sic ille.

Duodecimum tandem indicium est. Testimonium Spiritus sancti, qui interdum latenter mentibus iustorum verba quadam instillat dicentia, ipsos suis iam Dei gratiam, & amicitiam consequentes. Nos autem (inquit Paulus) non spiritu huius mundi acceptimus, sed Spiritum, qui ex Deo est, ut sciamus quae à Deo donata sunt nobis.] Itaque Spiritus ipse Dei est, qui interius aliquando testificatur in nobis nos esse filios Dei. Quod his verbis Augustinus confirmat. Nos autem, charissimi, ut amici Domini essemus, quid noiter Dominus faciat, sciamus: Non solum enim homines, verum etiam iustos ipse facit nos, & non ipsi nos. Et hoc, ut sciamus, quis nisi ipse facit? Non enim spiritum huius mundi acceptimus, sed Spiritum, qui ex Deo est, ut sciamus, quae à Deo donata sunt nobis. Ab ipso quicquid boni est donatur. Ergo quia & hoc bonum est, ab ipso utique donatur, ut sciatur, à quo bonum omnne donetur, ut omnino de omnibus bonis, qui gloriantur, in Domino glorietur.] Sed multò clarius ipse Paulus alio loco hoc ipsum edocuit. Ipse (inquit) Spiritus testimonium reddit spiritui nostro, quod sumus filii Dei.] Certè si loquentes, & attestantur Spiritum sanctum esse, iustis manifeste cōstaret, clarissime, & absque illa hesitatione sciret, se Dei gratia, ac vita spirituali pollere. Nam si vel homo, vel Angelus, vel Archangelus (inquit Chrysostomus) vel alia huiusmodi potestas hoc polliceretur, par cōuenienter, efficeret nullius habere, cum autē lumina essentia, & ea quidem, quae hoc largita sit donū, vel ab his, unde preces fundere iussit, nobis testimonium afferat, quis tamē de dignitate ambiget? Neq; enim rege suffragio suo aliquem eligente, aut honorem alicui apud omnes præconio suo decernente sustinebit subditorum quisquam cōtradicere.] Sed quia hoc divini Spiritus testimonium cordibus particularium iustorum aliquando tributum, certa fide non constat, sed probabili-

2. Cor. 1.

12.

1. Ioar. 3.

21.

2. Cor. 4.

4.

1. Cor. 2.

12.

Augst.
et. in 1oā

16.

Rom. 8.

16.

Chrys.
bo.
mil. 17.
ad Rom.

2. Cor. 7.

4.

Exod. 28.
17.Aresh. in
Apoc. c. 4.

A ratione cognoscitur, pariter conjectura est, eos tam eximij doni iam esse participes.

Haec sunt duodecim nobilissimæ gemmæ, quæ à vita spirituali gratiæ dependent, & eam animæ nostræ probabiliter inesse demonstrant, multò pretiosiores iis, quæ rationale sacerdotis exornabant, & illis non omnino dissimiles. De rationali quippe, ita scriptum est: Ponésque in eo quatuor ordines lapidum: in primo versu, erit lapis sardius, & topazius, & in aragdus: In secundo, carbunculus, sapphirus, & iaspis: In tertio, ligurius, achates, & amethystus: In quarto, chrysolithus, onychinus, & beryllus. Sardius (ut inquit Aethas) immanes bestias exterret, & cōtrito monstra peccatorum fugat. Topazius tantæ est perspicuitatis ut aliarum gemmarum sibi obiectarum recipiat claritatem, & propositum non peccandi, omnium, quæ iusta sunt, perfectionem debet amplecti. Smaragdas aciem oculorum rorobat, & perleuerantia in bono oculos metis ad contemplationem diuinorum confortat. Carbunculi splendor est tantus, ut nec tenebrosa nocte vincatur, & custodia legis diuina tanta lux est, ut nullis obmurmurationibus supereret. Sapphirus cælestis coloris est, aureisque puncis collucens, & lux supernaturalis ē celo demittitur, & illius beneficio aurea desideria charitatis excitantur. Iaspis magnam habet firmatatem, charitas vero tanta est fortitudinis, ut nec timore praesentium aut futurorum malorum à Domino separetur. Ligurius ignei coloris, iactatus in igne, ac si extinctus esset, colorem amittit, & aqua perfusus excandescit, sic verum gaudium in prosperitate est temperatum, in tribulatione supra omne dampnum erigitur. Vnde Paulus: Repletus sum consolatione, superabudo gaudio in omni tribulatione nostra.] Achates vitat pericula, ac vitæ discrimina, & lætitiam, atque exultationem immittit, at pax turbationis est expers, & oritur ex vera lætitia. Amethystus vini rubri colorem habet, & contemptus sculi ita iustos inebriat, ut neque honores ament, nec ignominias timeant, & omnia humana contemnant. Chrysolithus timores noctis, & tristitiam pellit, ita audacia diuinitus attributa ad sustinendam mortem, timorem mortis enervat. Onychinus, instar vnguis est candidus, & conscientiae testimonium esse non potest sine candore virtutum. Beryllus, ut dicitur, manum gestantis exurit, & Spiritus sancti testimonium corda iustorum exurens, ardorem charitatis accedit.

E Felix anima, quæ habet aliquam istarum gemmarum, sed quæ possidet omnes, multò fæcilius. Ea enim anima, quæ intima quadam peccatorum cōtritione perfunditur, & amarissimis fluctibus irrigatur, quæ firmissimam habet numquam peccandi voluntatem, & quæ à die conuerionis sua per multis annos grauia deuitans crinina, diuina manda fideliter implet, his etiam consiliorum observationem adiiciens, cælesti lumine sapientia illustratur, & ardentissima charitate, summo gudio, ac pace perficitur, nec hi diuinis obsequiis contenta, mundum adhuc, & omnia terrena contemnit, siue corporis dissolutionem suspirat, & conscientia testimonium, ac Dei Spiritum (ut sibi quidem non temerarie videtur) interius loquentem audit, & gratiam se infusisse attestantem: Talis, inquam, anima, maxima industria habet gratiæ, ac amicitia Dei. Hoc de se putans non erit insipiens si omnibus se subiicit, si in mandatorum observatione persistat, si prælatis obediatur, & in rebus credendis, aut agendis pro Ecclesiæ sanctæ definitionibus, suum proprium sensum in omnibus, iudiciumque de-

z. Cor. 7.
4.

ponat

*Eccles. 5.
5.
Ecc. 9. 8.*
ponat. Ex ea ergo parte, qua ista signa omnino certa non sunt, illud obseruare debemus. De propitiato peccato noli esse sine metu.] Ex illa vero, qua veritatis sunt, illud Salomonis audientes: Omni tempore sint vestimenta tua candida.] felicem gratia statum honorum actuum praesidio seruare curremus, ne si hoc talentum habuerimus otiosum, iuste aseatur a nobis, & nostra faciamus redemptoris iacturam.

Quid sit vita spiritualis, prout in actione consistit.

C A P V T V.

*I*c v r naturalis vita actionum vitalium causa homini data est, ut scilicet sentiat, & se moueat, & intelligat, aliasque vita operationes exerceat, & infelix esset ille, qui nec manducare posset, nec bibere, nec sensibus vti, nec manibus laborare, nec pedibus progressi, neque aliam vite actionem perficere, breuique tempore vitam sibi tributam amitteret, quippe quae sine huiusmodi operationibus non potest conseruari: Ita vita spiritualis gratia, non vt otiosa maneat, sed propter virtutum opera, ac sanctitatis merita, hominibus a Deo prerogata est, quae, qui incuria, & socordia vietus, omittet, illo, qui dum vivaret, opera vite prestare non potuit, multo esset infelicitas, quia non defecta natura, sed propriis manibus (vt aiunt) sibi mortem concisceret, & vitam anima, fine vlla comparatione corporis vita pretiosiorum, consumet, ac lapidaret. Ideo Dominus, simul atque primum humani generis parentem, in gratia, ac iustitia originali creavit: tulus illum, & posuit in paradisum voluptatis, ut operaretur, & custodiret illum, & cura ei seruandæ alicuius legis imposuit, dicens: Ex omni ligno paradisi comedet, de ligno autem scientie boni & mali, ne comedas:] & ne legem transgredieretur, minas intentauit, adiiciens: In quocumque enim die comederis ex eo, morte morieris.] Ut scilicet intelligeret, se gratiam, & iustitiam receperit, ut Deo creatori obedire, & virtutum meritis vita spiritualium custodire, & gratiam cumularet. Ad hoc sane in loco voluptatis fuit collocatus, quod tum labor, tum illius loci custodia (secundum Ambrosium) non obscurè significant. In opere enim (inquit) quidam virtutis processus est, in custodia quedam consummatio operis deprehenditur, eo quod quasi consummata custodia. Haec duo ab homine requiruntur, & vt operibus noua querat, & parta custodiatur. Ad hoc quoque preceptum accepit, ut obedientia, & subiectione seruare dona, quæ a suo creatore suscepit. Vnde in Ecclesiastico legimus: Deus ab initio constituit hominem, & reliquit eum in manu consilij sui. Adiecit mædata, & precepta sua,] & dixit illi, quod sequitur: Si volueris mædata seruare, conseruabunt te si tamen in mandatorum custodia perveraueris, & in perpetuum volueris fidem placitam facere. Ut ergo spiritualis vita statu conseruamus, & augemus, operapretium est in bonis operibus laborare, & cu Paulo vere dicere: Gratia Dei in me vacua non fuit.] Qui enim eam vacuam habuerit, & minime in adiunctione meritorum impenderit, non longe absit ab spirituali interitu, & donorum castigatione perditione. Hoc autem negotium, haec occupatio, quæ studiosis vacamus operibus, & gratiam augemus, & ad perfectionem properamus, vita spi-

*Gene. 2.
15.*

*Amb. lib.
de parad.
6. 4.*

*Ecc. 15.
14.*

*1. Cor. 15.
10.*

A tualis vocatur, non iam in habitu tantum, sed in actione consistens. Cuius natura nunc explicanda est, ut qualiter vitam nos in religione positos facere oporteat, & quales occupationes debeamus admittere, in ipso tractationis initio discamus.

Vita ergo spiritualis, si eam breui descriptione volumus explicare, nihil aliud est quam bonorum operum exercitatio, qua Deo propter Deum famulamur, in virtute ac sanctitate proficimur, & illa beatam vitam promeremur, cuius gratia conditi sumus. Non est haec vita unum aut alterum virtutis opus, sed series quedam bonorum operum, continuatio perpetua meritorum, & iugis, ac diligens exercitatio virtutum. Neque enim spiritualem dices esse mundanum, quia semel in die aliquas preculas fudit, aut aliquando iejunij legem implieuit, aut indigenti interdum elemosynam erogavit, si reliqua opera sua mundana sunt, atque carnalia, totamque vitam in mundanis occupationibus, curisque consumit. Sed illum vocas spiritualem virum, & meritum quidem, qui relictis actibus secularibus, vitam operibus bonis, ac virtutum adiunctioni consecravit. Quod Lauricius Iustinianus, ut mihi quidem videtur, his verbis confirmat. Innumeris quippe via haec est decorata vernantibus, atque coruscantibus virtutum genimis, nec non variis strata est redolentibus mandatorum floribus, adeo, ut qui per illa graditur, errorem pati nequeat, nec foretem, Praeceptorum namque Dei obediencia introrsus refectus, quadam spirituali suavitate nutritur, sponsus illud memorabile dicens: Trahe me post te, in odorem curremus ynguentorum tuorum, id est, praecceptorum tuorum. Ceterum de virtute transiles in virtutem, tamquam de claritate prouectus in claritatem, spirituali Domini meretur ditari presentia. Cauat prouidus omnino viator, ne ad dexteram partem declinet, vel lœuā: sed prævia semper luce à virtutum disciplina, & mandatorum integritate non deviet. Ita plane sunt spiritualis vita præclara itinera, cælitus viatoribus demotra, quatenus quia per gant sufficienter edocti, falsitatis minimè labatur in tenebras.] Quemadmodum igitur non est miles, qui semel ensem, aut gladium exemit, neque aduocatus, qui reum aliquando in iudicio defendit, neque mercator, qui vita sustentanda gratia, aut cibum, aut vestem mercatus est, sed miles est, qui militia disciplinam arripuit: & aduocatus, qui ex officio munus patrocinandi suscepit: & mercator, qui negotiationi ac mercimonis insit; atque in hunc finem omnes suas operas dirigit, ac labores svilicet, victoriam assequatur, in iudicium vocatos defendat, aut emendo, & vendendo, diuitias, opesque conquirat. Ita non est vita spiritualis cœsector, qui aliqua bona opera, & spiritualis perficit, sed qui proposito sibi Deo tamquam ultimo sua vita fine, vniuersas actiones suas, aut spirituales, & sanctas, & alicuius virtutis filias esse cupit, aut in spiritu profectum & in sanctitudinem reducit.

An Saul Propheta, aut laudator Domini vocatur, quia semel prophetauit, vel laudauit Deum, & casu inter Prophetas inuentus est? Nequaquam. Non enim (vt inquit Lucherius) si quis dixerit aliquid, quod ad sapientiam pertinet, continuo sapiens existimandus est; sic nec quisquam si aliquando prophetauit, iam inter Prophetas numerabitur, cum & Dominus in Evangelio dicat, quosdam cum gaudio verbum excipere, sed esse temporales.] Ita profecto non eris spiritualis vir, quia ex instituto aliqua opera spiritualia exerves, si non ad perfectionem omnem vitam dirigas, & ad normam spiritus orantes actiones tuas, studiaque componas. Num putas te vitum esse spi-

*Laur.
Iust. liber.
de spiritu.
confidit.
c. 13.*

Cæst. 1. 4

*1. Reg. 10.
11.*

*Locher. in
1. regum.
10.*